Školský náučný chodník k Mergancovmu kameňu

Kraj:	Prešovský
Okres:	Snina
Geomorfologická jednotka:	Bukovské vrchy
Geologická jednotka:	flyšové pásmo
Chránené územie:	žiadne
Prístup:	bus Ulič, zdravotné stredisko
Východisko:	Ulič, na ulici pred základnou školou
Trasa:	Ulič, základná škola – chodníkom k severu – rybník pri futbalovom ihrisku – lúkou a lesom k severozápadu – pomník Mergancov kameň
Dĺžka, prevýšenie:	2,4 km, prevýšenie 145 m
Čas prechodu:	2 h
Počet zastávok:	8
Náročnosť:	nenáročná trasa

Zameranie chodníka: prírodovedné, ochranárske

Typ chodníka: samoobslužný, líniový, obojsmerný, peší, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: Trasa začína na žltej turistickej značke.

Rok otvorenia: 2010

Textový sprievodca: nie je; na stránke zriadovateľa chodníka (Obecný úrad Ulič) sú voľne dostupné texty, na stránke Správy NP Poloniny sa okrem nich nachádza i mapa > .PDF1; ZŠ s MŠ Ulič poskytla našej databáze informačné panely > .PDF2

Kontakt: Základná škola s materskou školou Alexandra Duchnoviča, Ulič 137, 067 67 Ulič, tel. 057 / 7694 123

Aktuálny stav: Informačné panely sú v dobrom stave.

Poznámky: (1) Náučný chodník začína na trase Náučného chodníka Miroslava Poliščuka medzi jeho prvou a druhou zastávkou. (2) Texty na informačných paneloch náučného chodníka sú okrem slovenčiny aj v poľštine a angličtine.

Využiteľnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný pre terénne vyučovanie.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Ulič. Obec v severovýchodnom cípe Slovenska na východ od Sniny v južnej časti Bukovských vrchov v mieste ústia Zbojského potoka do Uličky, asi 6 km juhovýchodnejšie na území Ukrajiny ústiacej do Uhu. Jej centrum leží len 2 km od slovensko-ukrajinskej štátnej hranice. Obec bola založená na valašskom práve koncom 14. alebo začiatkom 15. storočia, prvá písomná zmienka pochádza z roku roku 1451. Od 18. storočia obec vlastnili Szirmayovci, Vandernathovci, princezná Beaufort Spontin Fridešová a rodina Tiele-Winkler (Tielewinkler). V obci bola píla, mlyn, valcha, v 18. storočí kaštieľ, v roku vybudovali 1867 gréckokatolícky chrám sv. Mikuláša. Prvá štátna cesta z Veľkého Berezného (na Ukrajine) do Uliča a Zboja bola postavená až koncom 19. storočia. V roku 1908 bola dokončená úzkokoľajka zo Zabroďa (na Ukrajine), ktorá cez Ulič dolinou Zbojského potoka pokračovala až nad Novú Sedlicu a mala prípojku do Kolbasova. Slúžila na prepravu dreva, ale aj osôb, pošty a i. Počas prvej svetovej vojny sa obec ocitla v jeseni 1914 a na jar 1915 v tesnej blízkosti frontu – na miestnom vojenskom cintoríne je pochovaných 71 vojakov. Počas druhej svetovej vojny bola obec v rokoch 1939 – 1944 súčasťou Maďarska, v októbri 1944 bola oslobodená. Po vojne v území pôsobiaci príslušníci Ukrajinskej povstaleckej armády (banderovci) 6. decembra 1945 zavraždili v obci štyroch členov židovskej rodiny a v susednom Kolbasove 11 mladých Židov preživších holokaust. V parčíku v severozápadnej časti obce vznikla v roku 2009 voľne prístupná **minigaléria drevených kostolíkov**. Pozostáva z ôsmich drevených replík drevených chrámov (cerkví) z 18. storočia – najcennejších pamiatok Uličskej a Ublianskej doliny, napr. z obcí Ruský Potok, Uličské Krivé či Topoľa –, vyrobených v mierke 1 : 10 v miestnej chránenej dielni. Obec je jednou z informačných lokalít Parku tmavej oblohy Poloniny – neďaleko minigalérie v parku sa nachádza **model asteroidu (22469) Poloniny**, ktorý objavili slovenskí vedci v roku 2017 (ďalšie info > Náučný chodník Pod tmavou oblohou).

Mergancov kameň. Kamenný pomník v lesoch severne od Uliča vo východnom svahu Veľkej Ostrej (518 m n. m.) v južnej časti Bukovských vrchov na mieste tragického skonu panského hájnika Rudolfa Merganca zastreleného pytliakmi v roku 1922. Udalosť opisuje text na pomníku: „Na pamiatku našemu | horlivému horárovi | Rudolfovi Mergancovi | ktorý dňa 4 prosinca | 1922 ráno o ½ 7 hodiny v 33 | rokoch svojho veku obeťou | sa stal svojho povolania. | Na tomto mieste bol ukrutnou | rukou pytliaka usmrtený. | Správa veľkostatku | Thielle-Wincklera | Ulič“.

Marmarošský diamant. Minerál, číra odroda kremeňa (SiO_2), vyskytujúci sa ako dvojpyramidálny

kryštál svojrázneho tvaru, čím pripomína pravý diamant, ktorý je kryštalickou formou uhlíka. Vznikol kryštalizáciou z hydrotermálnych roztokov a vyskytuje sa na rôznych miestach v celých Karpatoch i vo svete, kde má lokálne pomenovania. Jeho typovou lokalitou sú Marmarošské vrchy (rum. Munții Maramureșului, ukr. Мармароський масив), pohorie na rumunsko-ukrajinskej hranici; na Slovensku sa vyskytuje v paleogénnych flyšových sedimentoch na severovýchode, napr. nad vodnou nádržou Starina, v okolí Uliča a Veľkého Lipníka, a vo vápencoch v okolí Borinky v Malých Karpatoch, v zahraničí napr. v mramore (Carrara) či dolomitoch (Herkimer v USA).

Prírodná rezervácia Uličská Ostrá. Chránené územie severozápadne nad Uličom na juhu Bukovských vrchov vyhlásené v roku 1993 na ochranu prirodzených lesných spoločenstiev, ktoré sa vyvinuli na strmom západnom svahu vplyvom inverzie v hlbokom, viac ako 1 km dlhom prielome Uličky cez pieskovcový masív Veľkej Ostrej (518 m n. m.). Vyskytujú sa tu významné druhy rastlín, napr. skopólia kranská, čemerica purpurová, telekia ozdobná, razivka smradľavá a i. Rezervácia je súčasťou rozsiahlejšieho územia európskeho významu Ulička a chráneného vtáčieho územia Bukovské vrchy (obe sú súčasťou sústavy Natura 2000).

Rozhľadňa Holica > pozri Náučný chodník Miroslava Poliščuka

Bukovské vrchy. Neveľké pohorie v najseverovýchodnejšom cípe Slovenska pri poľskej a ukrajinskej štátnej hranici siahajúce k západu a juhu po Osadné, Stakčín a Brezovec, kde susedí s Laboreckou vrchovinou a Beskydským predhorím. Budované je rôzne odolnými kriedovými a paleogénnymi horninami (pieskovce, siltovce, ílovce). Vodné toky ho rozčlenili v zhode s geologickou štruktúrou, pričom vytvorili mrežovitú riečnu sieť a v mieste prevládajúcich menej odolných hornín vymodelovali kotliny (Ruská, Runinská, Sedlická, Uličská). Celistvý hlavný chrbát pohoria, ktoré presahuje obe štátne hranice, kulminuje v oblasti trojmedzia vrchom **Кременець / Krzemieniec / Kremenec (1 221 m n. m.)**, ktorého vrchol leží na ukrajinsko-poľskej štátnej hranici asi 170 m na severovýchod od najvýchodnejšieho bodu územia Slovenska. Reliéf pohoria je prevažne vrchovinový, v oblasti pohraničného hlavného chrbta až hornatinový a v kotlinách pahorkatinový. Horstvo je len málo osídlené, a to v odlesnených izolovane ležiacich kotlinách, pričom obce najzápadnejšie ležiacej Ruskej kotliny v povodí vodnej nádrže Starina, vybudovanej pre vodárenské účely, boli vysídlené a zanikli. Pohorie z podstatnej časti pokrývajú bukové lesy, v ktorých významný podiel majú pralesy. Na hlavnom chrbte sa hojne vyskytujú lúky – poloniny. Pre zachovalosť lesov a veľký výskyt endemických druhov organizmov sa územie z veľkej časti prekrýva z územím Národného parku Poloniny, ktoré včítane jeho ochranného pásma je súčasťou Medzinárodnej biosférickej rezervácie Východné Karpaty, druhej najväčšej v Európe a prvej trilaterálnej na svete. Viaceré maloplošné chránené územia národného parku (Stužica, Rožok, Havešová) sú súčasťou hromadnej lokality svetového prírodného dedičstva UNECSO „Staré bukové lesy a bukové pralesy Karpát a iných regiónov Európy“.

Názvy informačných panelov

1. K Mergancovmu kameňu. Školský náučný chodník
2. Zo života stromov
3. Pri rybníku
4. Zo sveta rastlín
5. Svet zvierat
6. Marmarošské diamanty
7. Uličská Ostrá – prírodná rezervácia
8. Mergancov kameň

Ulič

Mergancov kamen
Kamień Mergańca
To Mergance's Stone

Ulič

